

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

»Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách, praví Pán.
Tom. Kemp. I. 1.

Ze sněmu markrabství Moravského.

Sněm zemský schválil dne 21. října zákon o platech učitelských, v loni přijatý, beze změny. Dále schváleny byly některé změny zákona ze dne 24. ledna 1870, týkajícího se úpravy právních poměrů učitelstva. Ustanoveno § 18., že zemská školní rada rozhoduje, vyslechnuvši okr. školní radu, má-li učitel dle služebního stáří postoupit z nižšího stupně služného na stupeň vyšší. Má-li nastati povýšení, tu dle nového § 19. zachováti jest totéž řízení jako při obsazení uprázdněného místa. Dle nového § 59. vzdá-li se učitel služby dobrovolně aneb o své újmě opustí službu, ztratí nárok na pensi. Za dobrovolný odstup ze služby se též pokládá, provdá-li se učitelka, anebo ožení-li se bez dovolení okr. školní rady provisorní učitel, který nemá vysvědčení učitelské způsobilosti. Druhou osnovou pozměňují se předpisy zákona ze dne 30. srpna 1900 o úpravě právních poměrů učitelek ručních prací. Dle nového § 8. provdaným učitelkám ručních prací nemůže se propůjčit definitivní ustanovení. Provdá-li se definitivně ustanovená učitelka ručních prací, vystupuje z úřadu učitelského a dostane odbytné, jež však nesmí převyšovati obnos posledního jejího ročního služného. Výši odbytného určí zem. škol. rada v dorozumění s výborem zemským, majíc zřetel k době služební. Toto ustanovení netýká se však oněch učitelek ručních prací, které již provdány jsou v době, kdy tento zákon nabude platnosti. —

Z jednání sněmu našeho vyjímáme nejdůležitější věci, pokud se týkají školství obecného.

Posl. dr. Mořic Hruban podal tento dotaz stran české školy v Olomouci:

Česká škola obecná v Olomouci byla v posledním roce školním čtyřtřídní a po rozhodnutí c. k. zemské školní rady a c. k. ministerstva vyučování zřízeny býti musily pobočky při některých třídách.

Počátkem nynějšího školního roku byla škola tato dle § 11. zákona ze dne 14. května 1869 rozšířena c. k. zemskou radou školní na školu pětitřídní.

Dle školní novely, jakož i dle nařízení c. k. zemské školní rady ze dne 19. ledna 1885 patří při pětitřídní škole do I. třídy první školní rok, do II. třídy druhý, do III. třídy třetí; do IV. třídy pak ročník čtvrtý a pátý a do V. třídy ročníky šestý až osmý.

V Olomouci bylo na základě zápisu a klasifikace žáků letos do české školy obecné zapsáno

do I. třídy	101 žák
„ II. „	76 žáků
„ III. „	63 žáci
„ IV. „	106 žáků
„ V. „	28 žáků.

Z toho, co zde uvádíme a což se dá ostatně zjistiti, vysvítá, že zřízení poboček při I. a IV. třídě dle zák. ze dne 24. ledna 1870 z. z. č. 17 a dle rozhodnutí c. k. ministerstva vyučování z roku minulého jest nezbytnou, zákonitou nutností!

C. k. okresní školní rada pro král. hlavní město Olomouc ponechala sice pobočku při I. třídě, ale nezřídila jí při třídě IV, do níž zapsáno bylo 106 žáků a této nutnosti a potřebě se vyhnula jednáním naprosto nezákonným.

Nařídila totiž c. k. okresní školní rada pro město Olomouc správě české školy, aby ze třídy IV. přidělila tolik žáků do třídy V., aby nebylo třeba při třídě IV. zřizování pobočky. Správce školy také dne 23. září tomuto nařízení vyhověl.

Jednáním tím porušila c. k. okresní školní rada pro město Olomouc nejen školní novelu, nýbrž i § 46. školního a vyučovacího řádu, jakož i § 48. téhož řádu, kde se ustanovuje, že z jedné třídy do druhé a z jednoho oddělení téže třídy do druhého mají se dívky přesazovati a rozdělovati vůbec jen na konci školního roku.

Tím jednáním, ovšem zásadám paedagogicko-didaktickým neslýchaně odporujícím, ducha dítek ničícím a i zákonům se přičícím a také porušujícím nařízení c. k. zemské školní rady ze dne 4. dubna 1887, dle něhož mají c. k. okr. rady školní bděti nad tím, aby o postupu žáků ze třídy do třídy rozhodoval jedině na základě prospěchu žáků sbor učitelský na konci roku, staly se poměry na české škole v Olomouci nesnesitelnými a neudržitelnými a také na novo otřesena veškera důvěra rodičů dítek ve spravedlivost a nestrannost okresní školní rady, která oficielně se nazývá císařsko-královskou.

Tážeme se proto slušně:

1. Jest toto nejnovější protizákonné nařízení c. k. okresní školní rady pro město Olomouc, pokud se týká české školy obecné, Vaší Excellenci známo?

2. A jest Vaše Excellence ochotna bez prodlení c. k. okresní školní radě pro město Olomouc zřízení pobočky při IV. třídě české školy obecné naříditi a vůbec zaříditi, aby nařízení téže školní rady bylo bezprodleně jako protizákonné zrušeno?

3. Co hodlá Vaše Excellence jako předseda c. k. zemské školní rady vůbec podniknouti, aby taková porušování zákonů a řádů školních se pro příště neopakovala?

Místodržitel hr. Zierotin odpověděl na tento dotaz takto: Okresní školní rada pro město Olomouc oznámila dne 20. září t. r. zemské školní radě, že bylo do IV. třídy pětitřídní české obecné školy přijato 106 dítek a že se okresní školní rada usnesla, zameziti plnění této třídy tím, že má přiměřený počet žáků této třídy, a sice žáků pátého školního roku, postoupiti do V. třídy, v níž jest pouze 28 žáků.¹⁾

¹⁾ Pro to hlasoval dle „Našince“ i katolický kněz, kanovník!

Poněvadž se tehdy jednalo pouze o přechodní stadium, žádala okresní školní rada o schválení tohoto opatření.

Ježto však nařízení okresní školní rady přičí se příslušným zákonným ustanovením a vyučovacím plánům, a jest z didaktických důvodů vůbec nepřípustné, usnesla se zemská školní rada dne 14. října zmíněné usnesení okresní školní rady v Olomouci jako nezákonné zrušiti a naříditi, aby 27 dítek, do V. třídy přeložených, bylo ihned do IV. třídy zpět dáno a tudíž také byla zřízena pobočka při IV. třídě, mající 106 žáků.

Dle toho usnesení zemské školní rady bylo již okresní školní radě v Olomouci potřebné nařízení vydáno. (Příště dále.)

Správa školy.

Pokračování.

V. Úřední jednání s jinými úřady a korporacemi.

V novější době neobmezuje se úřední jednání správy školy na představené úřady školní a dozorčí orgány. Čím dále, tím častěji přichází správa školy i s jinými úřady a korporacemi do styku. Tak dlužno c. k. hejtmanství oznámiti nakažlivé nemoce, c. k. bernímu úřadu předkládati různé výkazy, konsignace, c. k. okr. soudu sdělovati zprávy o bývalých žácích, zasílati vojenské záležitosti členů sboru učitelského, zemědělské radě předkládati statistické udaje o věcech hospodářských, podávati výkazy o mravně zanedbaných dítkách.

Za příklad uvádíme následující podání:

Správa chlapecké školy v N . . .

Č. . . .

V N. . ., 26. listopadu 1903.

C. k. okresní hejtmanství v N. . . .

Podepsané správě bylo sděleno, že následující osoby onemocněly na osypky:

Jan Vávra, dělník, č. 201.

Anna Charvátova, žačka III. tř., bydlící v č. 18.

Jiří Borák, učeň zámečnický z č. 28.

a Marie Kozelková, vdova, č. 24., matka dvou školu navštěvujících dítek.

Aby se zamezilo další šíření nakažlivé nemoci, oznamuje správa školy tyto případy a žádá o příslušná nařízení.

Správa obecné školy:

pečeť.

N. N., správce školy.

Nový způsob.

Správa školy obecné ve Fr. . . .

Č. 73.

Ve Fr. . . , 24. ledna 1904.

C. k. okresnímu soudu v M . . .

Odpovídajíc na dotaz ze dne 20. ledna 1904 č. 856/tr. sděluje podepsaná správa školy, že bývalý žák zdejší školy Florian Dolní školu ne-
dbale navštěvoval, pro různé přestupky školního řádu a porušení kázně
méně přiměřené mravy měl a také prospěch v učení byl méně uspokojivý.

Správa obecné školy:

pečeť

N. N., nadučitel.

Správa obecné školy v N

Č. . .

V N . . . , 17. února 1904.

C. k. bernímu úřadu v M . . .

Číslo	Jméno	Služné		Srážka		Hotově	
		K	h	K	h	K	h
1	N. N.	203	33	8	43	149	90
2	N. N.	126	66	1	53	125	13
3	N. N.	93	33	22	50	60	83
4	N. N.	75	—	—	—	75	—

Správa chlapecké školy obecné:

pečeť.

N. N., správce školy.

Ctěnému předsednictví „Jubilejní jednoty lidumilů na Moravě“

v Brně.

Ve smyslu oběžníku ze dne 15. května 1903 č. 15. zasílá v účtě po-
depsaná správa školy „Výkaz dítek mravně zanedbaných“ a prosí, aby
ve výkazu uvedení, zcela zpustlí hoši do útulny v Dřevohosticích byli
byli přijati, čímž před úplnou mravní zkázou je zachrániti lze.

V N. . . , dne 30. května 1903.

Správa obecné školy v N . . . 28. července 1903.

pečeť

N. N., správce školy.

Výkaz dítek mravně zanedbaných a dítek opuštěných,

které by se měly dáti do útulny pro mládež zpustlou neb do vychovatelny pro mládež opuštěnou, jež zřizuje
"Jubilejní jednota lidumilů na Moravě".

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
a) Jméno dítky, b) den, rok, místo a okres narození; c) náboženství a ná- rodnost; d) příslušnost obecní	a) Jména rodičů neb jejich zákonných zástupců; b) poměry rodinné, majetkové, výděl- kové a pod.	Kdy a kde chodilo dítko do školy a s jakým prospěchem	a) Který byl a jest mrav. stav dítky; b) které byly vý- značné zjevy jeho mravní zpusťlosti	Kterých kázeňských prostředků bylo na dítku užito a s jakým výsledkem	a) Zda-li rodiče neb jich zástupci svoji, aby dítko dalo se do útulny neb vy- chovatelný; b) zda-li by oni neb obec přispěli na jeho vychování a kterým obnosem?	Poznámky
okres N. . . , katolické, českoslovanská. Kulhal Jindr, 27. července 1888 v N. . .	Kulhal Jan a Johanna. Žáci tito mají nevlasťní matku, jmění není žádného, otec jest zamečnickem v hutích a vy- děla na směnu asi 2 K 60 h.	Oba žáci navštěvují chlapeckou školu v N. . . od 16. září 1894. Prospěch jejich byl v I. a II. třídě velmi dobrý, potom se neustále horšil.	Mravně chování obou žáků bylo z po- čátku přiměřené, nyní ale jest již asi po tři roky úplně nepřiměřené. — Vyznačné zjevy mravní zpusťlosti byly: žhářství, krádež a rozpusťlost v ka- ždém ohledu. Kulhal Jindrůch vykonal dokonce velkou potřebu v učirně, když ostatní žáci odešli do kostela.	Užito bylo napomenutí slov laskavých i trestů, jako: stání, zadržení po škole, domácního vězení atd. Od rodičů tre- stání byli tělesně. Všeho toho užito úplně bez výsledku.	Rodiče svoli, aby dítky jejich dány byly do vychovatelny. Obec N., kam otec přisluš, jest velmi chuda a ne- může na jejich vychování ničím přispěti.	Kulhal Ferdinand potuloval se týden, Kulhal Jindrůch pět týdnů po Moravě ze strachu před trestem, když ve škole pokradil různé předměty a zapálením slamniku doma požár způsobiti měli.

Nový způsob.

Správa obecné školy v N

Č. V N, dne 24. ledna 1903.

C. k. okresnímu hejtmanství v N.

Podepsaná správa školy předkládá oznámení učitele N. N. dvěma doklady opatřené, že má dosud nároky na výhody dle § 32 branného zákona.

Správa obecné školy :

pečet.

N. N., správce školy.

Slavné zemědělské radě markrabství Moravského (české oddělení)

v Brně.

Vyhovujíc žádosti ze dne 2. července 1903 zasílá v účtě podepsaná správa školy vyžádanou zprávu o počtu a druzích ovocných stromů s příslušnými návrhy, jak by se ve zdejším kraji ovocnictví dalo zvelebiti.

Správa obecné školy v N, dne 28. dubna 1898.

pečet

N. N., správce školy.

(Příště dále.)

Český přízvuk a české délky.

Zajímavé drobnosti o přízvuku a o dlužení hlásek v češtině, jakožto jazyku v y u č o v a c í m.

Vykládá V. Srba.

Pokračování.

Co více o českých délkách třeba vědět, dá se v krátkosti vylíčit následovně. Jakýsi opak německého dlužení slabiky přízvučné (první) je záliba, prodlužovati bezpřízvučné tvaroslovné koncovky. Tu jde nářečí moravské ssebou. Mluví a píše se: kocour, puchýř, pastýř, brčál, kostroun, běhoun, mrňous; voják, rodák; krmík, hliník (místo za dědinou, kde se dělají vepřovice i (pálené) cihly. — Česká chemie ovšem tvar hliník užívá za internacionální aluminium); viz též nekonečnou řadu všelijakých -ářů. Dlužení koncovky -ář není však všeobecné, vyskytá se stejně oprávněné -ář i -ář. Této okolnosti umínil si český gramatikář A šikovně využít, k diferenciaci a adaptaci (o které učí A. Ludwig, že je to jistá hospodárnost národní v užívání dvojduých tvarů k různění pojmů) a diktoval: »píše se stolář, kovář ale volař, domkař.« Leč, při nejlepší vůli

a ochotě, chudáci „lidi“ si to ustavičně pletou. Myslím proto, že je to tuze moc duchaplné a (s dovolením) až k smichu filosofické. Dělat s koncovkou pragermánskou (české — ař, po „měkkých“ — iř — nožíř, moždíř — jest přece to „známé“ německé — er v mörser, tišler, bettler, co v době největšího milování Čechů s Němčiky znělo ještě líbezněji »mörsääre, tišlääre, bettlääre“) takové caviky! Šo, muchy! — Přes to přes všecko, gramatikář B „to“ opsal od gramatikáře A, a gramatikář C to vypsals z A a B.

Rozumnost má vždy více nápadníků a obdivovatelů než nerozum. Či naopak? — To národ „sám“ (nemohu přivyknout modernímu „samotný“; nejde mi to do hlavy, že vklíněný mezi „milující“ sousedy maďary a prušáky žil by tak „o samotě“, jak jeho sv. patrón Prokop) zcela lépe porozuměl panu professoru Ludwigovi, když skutečné délky a zkratky užil k diferenciaci v slovech: lek a lék, baba (altes vajb) — bába (gróssmutter), muka — mouka (oboji z koř. mank), huba (maul) — houba (švamm), vada (féler), — váda (štrajt), tuha (grafit) — touha [(sénzucht); oboji z koř. tang — od něhož má také těžký, tíhota a pod.]. — Poslední slovo ať pak mají české délky pošlé ze staženin ať již v koncovkách ať uvnitř slova, v kmenu.

V tomto dlužení jeví čeština jakousi matematickou úzkostlivost ($z + a = aa = \acute{a}$, $z + i + i = \ddot{u} = \acute{i}$), kterou jiná slovanská nářečí a podřečí (třebas moravské) většinou postrádají. Zevrubně a s obdivuhodnou vědeckostí o mnohých českých délkách rozepsali se Geitler ve své Fonologii a Joh. Schmidt ve svém Vokalismus. Postačí na tomto místě jen kratičké znázornění dotyčných zjevů, ač dlužno podotknout, že tam kde délka zastupuje stažení dvou původních krátkých hlásek — věc není tak jednoduchá, jak se na pohled zdá. Je to process zvukový, který vyžadoval dosti dlouhé doby a složitých pomůcek, které věda označuje termíny „vsouvání eufonického j“ — „assimilace k tomuto j“ — „tvoření úmyslného hiatus opětným vysutím toho j“ — „assimilace obou hlásek bezprostředně se nyní stýkajících“ — a nyní teprv — stažení = dlužení.

Tak vzniklo české „é“ v lidé, hosté, Slované z před slovanského a litvoslovanského „ie“; české zakončení přídavných —ý —ého —ých a —í —iho —ích z —o + j(i) —a + jeho —o + jich; tak dlouhé í—á v chváliš, chválíme, chvátáš, chvátáme (z -e + j + e- a + j + e-). — Dlužené hlásky kmenové, takřka v náhradu za ztrátu celé jedné slabiky máme v psáti, jež pošlo z trojslabičného, původního p e s a t i, jak čtenář seznal z výkladu o přízvuku. Netřeba tedy věc opakovat. Avšak nejzajímavějším úkazem na půdě slovanského hláskosloví zůstane pro vědu jazykozpytnou bez odporu od Geitlera pojmenovaná „assimilace samohlásek po r a I“, kterou objevil a slovanskou „svarabhakti“ nazval J. Schmidt.

Zajímavost tohoto úkazu nezakládá se tak na jeho zvukoslovné stránce, neboť v tom konečně je jedno tak dobré jako druhé, nýbrž na tom, že o věci až do rozboru J. Schmidta psali úctyhodní badatelé celé knihy, tlusté knihy, hromadu knih, a všecko — skrz na skrz falešné, pochybené, od základu mylné. Bude to trvat dlouho, než — pravda zvítězí.¹⁾ Osud její na tomto světě.

Tož už jednou k věci. — Naším milým slovanským předkům tam v té dávné žírné vlasti u Dněpru (pozoruj shodu s tím co píše J. Schmidt,

¹⁾ Malý příkladeček o věci podobné. Miklosičovi napadlo opisovat jer a jerík latinskými u a i. Cizojazyční vědátoři po takové „autoritě“ píší věrně u a i, a přece Geitler nad slunce jasněji dokázal, že je to kratičké o a e; přišel se svou trochou -- pozdě.

Vocalismus II. str. 194 a 199, a co potvrzují Slov. Starožitnosti Lubora Niedria) vlezla do hlavy fantaz, že není možná po slovansku „vyřít“ varta, galva, berza, pelna, gard- a (s-)mert-. Vypověděli sousedům Litvanům kamarádství v té věci až dosud shodné, a začali se dělat „gonc pro sebe“. Bratr Rus nebyl právě doma, lechtal se s Mongoly a Tatary, a když se po čase vrátil, práce umíněná už tak pokročila, že mu zbylo jenom na to hledět. Této šťastné či nešťastné (jak kdo chce) náhodě dlužno připisovat, proč ruština stojí na starém, zachovalém, nezměněném pořádku hlásek plyných: smerť, verba, verva, verch, volna, dolgij, želv, žerď, ser(d)ce, zerno a j. za něž ukazuje litevština taktéž mirtis (i = e) virbas, virvé, viršus, vilna, — širdis, žirnis. Něco ovšem i Rus z toho nadělení uchytl, ale schoval si to na památku, a to víme, památku každý nechá být jak je, nic na ní nepřejinačuje; jenom jméno jí dal, totiž té památce na ty staré dobré časy: „polnoglasie“. Z tohoto období jazykového jsou slova: vorota (lit. vartai), borona (lit. barna), bereg (staroněm. berg-). golos (lit. garsasi galsas), dorogoj (lotyš. darg-s). Na tom stupni stojí všeslovanské j-ele-n (lit. élnis), olovo (lit. álvas).

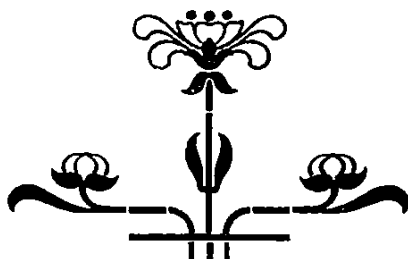
Ba čeština, abychom nezapomněli svým čerp-ati, čert, černý, červený, stojí s obdobnými tvary ruskými na nejstarším stupni oproti ostatním jazykům slovanským. Až potud šli milí naši Slované po tichu spolu; než svorností se jakživi v ničem nevyznamenal, a tož se nedivme, že i v tomto úminku (vyrnadit a + lx, e + rx) brzy jich to omrzelo, a šel každý — na truc akorát — svou cestou. V ničem si pro svou holubičí národu nepostavili okatější a trvalejší pomník než v tom babylonském zmatku, který s plynými l a r natropili. Je to „unikum“, jak dobře napsal J. Schmidt. Čeština nezůstala za ostatními spolubratry, to se ví, a proto máme čert a srdce, kráva a vrata, žernov a zrnko, žluč a hlt, bříza a třesně, vlažný a vlk, vedle sebe po hromádce bez ladu a skladu, ale ve větší snášenlivosti a svornosti než ti, co těm slovům od svých matiček se přiučili.

A přec vpravili do té zmatky dva učenci obdivuhodný pořádek, jasnou zákonitost. Byli to Jan Schmidt a Leop. Geitler. Nejdůležitější základní zjev jest existence dvojudých tvarů, jež ve mnohých případech vyvolal — přízvuk; e mohlo zůstat e, ale taky mohlo před slabikou přízvučnou klesnout v jeřík ѣ; o mohlo zůstat o, ale taky mohlo před přízvukem klesnout v jer Ѧ. Z nezkalených e o nastala postupně assimilace Geitlerova čili svarabhakti Schmidtova čili do třetice polnoglasie ruské ve sloví, jež máme na přetřesu (viz j-ele-n, lit. eln-is, olo-vo, lit. alv-as) a po té pak stažení e + e v ê = ě, č. ě, dlouženo í, o + o = ô = stb. a č. často dlouženo á. Tedy ku př. pův. berg -- assimil. rus. bereg. staž. stb. brêg = brêg = č. břeh — břížek; pův. varna (lit.) — assimil. vorona (rus.) — staž. vrana (stb.) a dlouženo vrána (čes.).

Dva velké omyly ve slavistice, na mnoha místech dosud vládnoucí, pracemi jmenovaných dvou badatelů sou naprosto vyvráceny. Dosud se mýnilo a učilo: I. slovančina zná přesmykování plyných souhlásek r a l v tak zvaných zavřených kmenech, z arx alx — vytvářela jedním hnutím mluvidel rax — lax. — Není pravda; zná jen assimilaci a stahování anebo svarabhakti a vysouvání. Tím padl i náhled o tak zv. stupňování kmene infinitivního oproti kmeni presentnímu; rozdíl spočívá na původním postavení hlásek; v inf. kmeni uzavřeném příponou souhláskovou — ti vládne zákon pro skupinu arx — alx, kdežto v kmeni presentním stojí plyná mezi dvěma samohláskama, jimž vládl jedině — přízvuk. (Schmidt, Vocalism. I. 25.) Za druhé se učilo a psalo: II. ruské polnoglasie u porovnání se starobulharštinou jest úplně mladý zjev sekundární, a že polo-

hlásky *ь* — *ѣ* jsou pravými a původními prasamohláskami slovanského světa od prvopočátku. L. Geitler svou starobulharskou fonologií, dokázal, že i ve slovanském jazyku vůbec a ve staré bulharštině zvláště platí, co našla věda historického bádání: plné hlásky původní mohou býti seslabovány, otírány až na polohlásky, ba až na úplné vymizení, ale nikdy naopak; pročež sou polohlásky starobulharské dokladem úpadku jazykového, a na žádný způsob signaturou **původního stavu** souhlasenství slovanského.

Příčinu, která badatele starší školy k těmto omylům svedla, není těžko udati. Je to zastaralé mínění tak zv. klassických filologů, že každý jazyk dlužno prý vysvětlovati z něho samého. Ne pouze srovnávací, nýbrž teprv historicko-srovnávací metoda jazykozpytná jejímiž stoupenci sou A. Ludwig, Johannes Schmidt a náš Leop. Geitler, postavila jazykovědu na takové pevné základy, že opakování podobných omylů bude holou nemožností. Jeden z fundamentalních článků nové metody zní: jazyk si své různé tvary slovní neskládá teprv z několika různých prvků, nýbrž zdědil od pokolení předešlého hotová již slova. Jen považ, kolik století věda bloudila, než přišla k poznání té jednoduché, přirozené, v každé rodině před našima se odehrávající skutečnosti: jako dnes matka učí své nemluvněmluvit slovy hotovými, a neučí po způsobu gramatik skloňovat, stupňovat, časovat, tak se to dělo již za dávných dob šeré, tak zvané předhistorické doby. Ne mluvnické daly světu čeled řeckou, italskou, keltskou, germánskou, litvoslovanskou, nýbrž věrné svým národům až do posledního dechu **matky**, jediné to učitelky a opatrovatelky toho, co šlechtným duším na světě to nejdražší — totiž **materštiny**.

Rozhled školský.

Pokračování.

O vyšším vzdělání učitelstva promluvil A. Konečný.

Přijatá resoluce: Sedmá zemská konference učitelstva českých škol v markr. Moravském prohlašuje:

Jsouc plně přesvědčena, že úroveň všeobecné vzdělanosti národa jen tehdy se zvýší, když zvýšeno bude vzdělání jeho učitelstva, a uváživši, že dosavadní vzdělání důležitého tohoto stavu nedostupuje ani té výše jako vzdělání jiných stavů, jichž práce není tak odpovědna, ani nesleduje cílů tak důležitých a vznešených jako působení učitelstva, prohlašuje důrazně, že vzdělání, kterého učitelé poskytují nynější ústavy učitelské, jest po stránce vědecké i praktické vinou dosavadního vyuč. systému nedostatečno k práci ve škole i k působení kulturnímu mezi lidem a požaduje důtklivě pronikavou reformu učitelského vzdělání.

Chceme usilovati o to, aby učitelstvo nabývalo všeobecného jednotného vědeckého vzdělání, jehož poskytovati je cílem školy střední, filosoficko-pedagogického a odborně methodického vzdělání pak na školách vysokých — žádáme si vzdělání akademického.

Proto buď zřízeno pro ty, kdož se chtějí věnovati stavu učitelskému, zvláštní studium na fakultě filosofické (fakulta školská), jež by poskytovalo :

a) prohloubené vzdělání theoretické v přednáškách filosoficko-paedagogických, a to z oboru biologie, filosofie, psychologie, sociologie, ethiky a paedagogiky,

b) prohloubené theoretické vzdělání methodické a didaktické v přednáškách vynikajících methodiků,

c) praktický výcvik vyučovatelský tím, že by kandidáti skutečně učili na školách obecných a měšťanských za dozoru osvědčených učitelů těchto škol.

Nynější semináře paedagogické při filosofických fakultách buďte zreformovány a zřízeny jako pomocné ústavy fakulty školské, nadané bohatou, úplnou knihovnou literatury paedagogické a didaktické domácí i cizí, a vzornou sbírkou učebných pomůcek (paedagogické museum).

Pro učitelstvo škol měšťanských buďte zřízeny mimo to přípravné kursy na vys. škole technické a vys. škole umělecké.

Uznávajíce však, že k tomu cíli dospěti lze toliko nenáhle organickým vývojem na základě zřízení nynějších, a nepřehlížejíce skutečnosti, že vyšší dívčí vzdělání není na Moravě náležitě opatřeno, žádáme, by se nynější učitelské ústavy zreformovaly tak, že by se staly rovnocennými s vyšším oddělením nynějších středních škol, a podávaly zvláště náležité vzdělání mathematicko-přírodovědné a jazykově duchovědné dle nynějšího stavu vědeckého vývoje v jednotném celku souladném.

Zreformovaný tento ústav buď zakončen zkouškou dospělosti, která buď v zásadě rovnocenna s maturitní zkouškou nynějších gymnasií a reálků a na jejím základě mějte chovanci přístup k vlastním studiím vysokoškolským na filosofické fakultě a po zkouškách dodatečných také na ostatních fakultách a školách vysokých (technické a umělecké).

Nynější zřízení kursů učitelských při universitách a utěšeně se vyvíjejících kursů ferialních, vzniklé z touhy po sebevzdělání a učitelskou svépomocí, buďte příslušnými činiteli (správou vyučovací) podporovány morálně i finančně, aby se staly institucí trvalou, a aby pomocí jich zejména v době přechodné úroveň vzdělání učitelstva soustavně a stále mohla býti zvyšována. (Příště dále).

Dětská besídka.

Dobré doporučení.

Jistý pán potřeboval hocha na práci do své úřadovny a oznámil to v novinách.

Příštího dne na padesát hochů přišlo, aby se u něho hlásili. Přišli velcí, malí i prostřední, s vlasy světlými, tmavými i rusými.

Byla by asi těžká volba z tolika, není-liž pravda?

Však netrvalo to dlouho onomu pánu, v několika minutách se rozhodl pro jednoho a ostatní propustil.

„Neřekneš mně, proč jsi sobě zvolil právě onoho malého hochy?“ tázal se jeho přítel, když hoši odešli. „On nepřinesl písemného aniž jiného doporučení.“

„O zajisté, přinesl“, odpověděl pán, „on se doporučil sám!“

„Především očistil své nohy, než vešel. Zavřel za sebou dvěře. To ukazuje, že je pořádný.“

„Když vešel, sejmul klobouk a odpověděl na mé otázky správně. Z toho jsem seznal, že je zdvořilý a že ve škole mnohému se naučil.“

„Postoupil pak své sedadlo onomu starému chromému muži, jenž vešel. To ukazuje, že jest pozorným.“

„Zvedl knihu, kterou jsem upustil na zem. Netlačil a nestrkal se, ale čekal, až na něho dojde řada. Jeho šaty byly čisty a jeho vlasy učesány. Pozoroval jsem, že má čisté nehty u prstů“.

„Nepovažoval bys to vše za doporučení? Já ano!“

Láska k pravdě.

Král francouzský Ludvík XIV. miloval a odměňoval vždy pravdu po celý čas svého panování. Stalo se, že jedna dvorní dáma prosila krále, aby její přítelkyni povolal ke dvoru. Král však zamítnul tuto žádost, a sice z té příčiny, že tato paní ráda klevety rozšiřovala. Toto odmítnutí nebylo dvorní dámě po vůli, a velmi se rozhněvala. Jednou za přítomnosti mnoha osob špatně se vyjádřila o králi a potupila ho.

I našli se hned pochlebníci, kteří to králi oznámili. Krále to velmi mrzelo, neboť měl rád tuto dámu a věděl, že je rozvážlivá. Aby se však přesvědčiti mohl, je-li to pravda, co mu bylo žalováno, poslal si pro bratra dvorní dámy, kterýžto vznešený úřad při dvoře královském zastával, a tázal se ho, je-li to pravda.

Bratr ulekl se těch slov a pravil: „Pane, to nemůže býti pravda, a kdyby to moje sestra opravdu byla pověděla, tak musí býti pomatena na rozumě.“

„Rád uvěřím, že to není pravda“, odvětil král, „když mi sama Vaše sestra řekne, že tak špatně nemluvila“.

Bratr spěchal domů a domlouval své sestře pro její nerozvážlivost a pravil, že král si přeje, aby mu ona sama vyvrátila tu obžalobu. „Teď se seber, běž ke králi a pověz mu, že jsi takových slov z úst vypustila a nic zlého nemyslila. Jinak upadneš do nemilosti a musíš s hanbou odtud pryč.“

„Bratře“, praví sestra po krátkém rozvažování, „to, co mně radíš, nemohu učiniti. Jak bych mohla králi, který ve mne důvěřuje, takovou lež pověděti? Dost zlé, že jsem se tak velice zapomněla a jeho osobu urazila. A nyní mám ještě lhát? Ne. Špatné to bylo od toho, kdo mne vyzradil, ale zdali by on, kdybych já nyní lhala, netrpěl, a sice za pravdu? Nespáchala bych dvojnásobný hřích proti králi a proti Bohu?“

Na to se vzchopila a odešla ke králi. On ji už čekal. „Nu, vidím, že to není pravda“, praví k ní král, — „jinak byste nebyla přišla.“

Dvorní dáma však padla na kolena a řekla: „Pane, odpusťte, ale to, co na mne řekli, je pravda. Byla jsem roztrpčena a přenáhnila jsem se. Lituji ze srdce svou chybu, ale lháti nemohu. Nechci svého nepřitele do rozpaků uvést, neboť on mluvil pravdu. Nyní, pane, určete mi zasloužený trest, aspoň moje svědomí bude pokojné.“

Král hleděl s pohnutím na klečící dámu; toho nečekal. I zdvihl ji a pohnutým hlasem hovořil: „Vstaňte, odpouštím vám, neboť vidím, že lháti nechcete. Kdo mi do očí nelže, aby se zachránil, ten je věrným. Kéž by všichni dvorní sluhové tak smýšleli, jako vy! A možná, že jsem vám ukřivdil; odpusťte.“

Od té doby zasypával král tuto dámu, která lháti nechtěla, svou přízní, a měl ji ze všech nejradší. -- Jejího žalobníka však od sebe odstranil s těmito slovy: „Zrádcův u dvora svého netrpím!“

Osobní. Adolf Fux, dlouholetý profesor při c. k. učit. ústavě v Příboře, paedagogický spisovatel, nyní ředitel soukr. ústavu ku vzdělání učitelek na Kladně v Čechách, dán jest ku své vlastní žádosti 1. říjnem t. r. na trvalý odpočinek, a moravská c. k. z. šk. rada byla c. k. ministrem kultu a vyučování zmocněna, vysloviti mu uznání za jeho dlouholeté a úspěšné působení ve službách školských.

Drobtý z okresních konferencí. (Podáno dle „Věstníku“ čís. 33. a 34.) Na okresní konferenci v Dačicích podal pan Jan Kynčl návrh, aby do školy naší zavedeno bylo soustavné a pravidelné vyučování mravouce. Pan Jahoda navrhnul, aby delegáti návrh ten přednesli na zemské konferenci.

Skromný dotaz: Na našich školách vyučují se katolické děti důkladně v mravouce katolické. Na Dačicku se to neděje? Anebo mravouka křesťanská se už nehodí a má se zavésti nějaká jiná? Nedávno zesnulý Spencer z pravdy, jež indukci byly zjednány, vyvozuje a odůvodňuje zásady mravouky křesťanské. (Viz „Dané pravdy mravoučné“ v překladu Úlehlově.) Nevíme, komu se máme více diviti: účastníkům konference nebo c. k. okr. dozorcí! Kdyby jen učitelé naučili žiti podle mravouky křesťanské, ráj by se rozhostil na zemi!

Na okresní konferenci v Mor. Krumlově přednášel p. Haňák o paedag. významu šk. vycházek. Některé myšlenky: Vycházkami spojuje se stránka morfologická s biologickou. (Česky dalo by se to říci mnohem krásněji a srozumitelněji. Ale to zní „vědecky“.) Žáci poznají příčiny (tak!) utváření těla a údů. Učitel musí upozorňovati. Dítě jen to vidí, nač je upozorněno. (To není pravda!) Lépe se vyučováním tím vychovává. Poznávají pravdu nezvratnou, nelpí pak na pouhých dogmatech. — Co je to?

A dále: Co žáci donesou, ať kreslí. To i paměti napomáhá. — Jaké to zmatené myšlenky!

Na konec konference táže se p. Motyčka: „Jelikož se dnes i dříve pan inspektor zminil odmítavě o některých zprávách ve „Věstníku“, žádám o vysvětlení, míní-li pan inspektor celou naši organizaci. Tím by ovšem mnohé odrážel.“ Na to p. insp. odvětil, že organizaci tuto schvaluje, ano, že nemá býti nikoho mimo ni. Nemístné je vstupovati do organizaci jiných, protichůdných.

Není pochyby, že organizací protichůdnou míněn jest Katolický spolek učitelů. Dokud lečjaký nedouk útočil a štvál proti Katol. spolku učitel-

skému, nedostalo se mu pravidelně ani odpovědi. Ale proti slovům c. k. školního dozorce, jenž by měl býti aspoň poněkud poučen, co Katol. spolek učitelský je, (potvrdí-li se pravdivost jejich,) zajisté Katol. spolek učitelský se důrazně ozve.

Proti nemravné literatuře konal se mezinárodní sjezd v Kolíně n. R., kdež vynikající mužové bez rozdílu náboženského vyznání podali si ruce na potírání této rakoviny na těle moderní společnosti. Jednáním sjezdu vyzníval hlas: Mládeži náleží budoucnost. Mějte proto smilování nad dětmi, když vidíte, jak na ulicích a před výkladními skříněmi lačným zrakem pijí jed, jak opojují se čtením oplzlých knih. — Vydávání nemravných nebo závadných spisů a obrazů jest dle anglického zákona přečinem hrdelním. Zákon ten vztahuje se na vystavování oplzlých obrazů, i když se to neděje na místě veřejném. — A u nás bez závady rozšiřují se přemnohé spisy, po nichž právě jenom mládež lačně se honí, ač nakladatelem určeny prý jenom pro dospělé, jako nejnovější dílo „Krása ženského těla“, obsahující na 200 skvostných obrazů nahých ženských těl (ty skvostné obrazy to jsou zcela obyčejné fotografie nevěstek, a k tomu je připojen žvást, aby kniha nebyla prázdná — to je věda!). Těm obrazům říká nakladatel mravně nezávadné a nazývá každého, kdo se proti té knize ozve, pokrytcem. Toto jednání nazývá správně „Obnova“ pokryteckým vydělkářstvím. — Kdo vidí v mládeži budoucnost, měl by povstati proti podobným výtvorům. U nás děje se naopak. I vážné učitelské listy, jako brněnský „Učitel“ a Pelclův „Život“ slouží barnumské reklamě pana Kočího. (Za to jim nakladatel slibil, že jim také jeden výtisk dá). Jmenovaného díla tiskne se již druhé vydání, zatím co nakladatelé dobrých knih lomí rukama. Uvidíte, až vydá někdo knihu „Krása ženské duše“, jak půjde na odbyt!

Šestý rakouský sjezd měšť. škol svolán jest na den 1. listopadu od rakouského spolku měšťanských škol do Vídně. Schůze účastní se i zástupcové ministerstva vyučování. Všechny zemské školní rady jsou požádány předsednictvem spolku, aby daly účastníkům sjezdu den před tím t. j. 31. října prázdnou. Jednota učitelstva měšťanských škol v Čechách i na Moravě účastenství odřekla, poněvadž předseda něm. rak. spolku učitelů měšť. škol Hohensinner podal ostrou interpelaci dne 30. září v městském zastupitelství Videňském proti českým opavským paralelkám, čímž postavil se na nepřátelské nám stanovisko v ohledu kulturním. Obě jednoty vypracují společně vyučovací řád a samy domáhati se budou jeho uskutečnění.

Ochrana mravně zpustlých nedospělců. Ministerstvo spravedlnosti vydalo nový výnos o péči k nápravě a na ochranu mravně zpustlých nedospělců. Dopustí-li se dítě mladší než 14 let trestního činu, mají úřady provésti důtklivé šetření a stanoviti, zda příčina pschybení, jmenovitě při žebrotě, potulování, krádežích a pod. netkví ve svedení nebo zlém nakládání se strany rodičů nebo pěstounů dítěte, v nedostatku dohledu nebo vychování, a konečně ve zpustlosti. Ukáže-li se, že tělesnou nebo mravní zpustlost jest vyložiti ze zneužívání moci otcovské nebo z provinilého zanedbávání povinnosti výchovy, tu má soud upnouti svou pozornost k výchově nebo k omezení moci otcovské a postarati se o to, aby dítě bylo zaopatřeno u jiné rodiny nebo v nějakém vhodném ústavu, po případě také v polepšovně. Až do zakročení chudinské správy, jakož i tehdy, kdy je nutno neodkladné opatření k zabezpečení dítěte, soud bude odkázán na pomoc nějakého lidumila nebo spolku, který se zabývá ochranou dětí. Před skončením trestu nedospělceva mají opatrovnické soudy za úkol dohodnouti se s rodiči nebo poručníkem dítěte, co je záhodno učiniti, aby

dítěti aspoň v první době se stálo ku pomoci a dána mu ochrana před novým pochybením. Obzvláště je nutno pečovat o vhodné zaopatření dítěte. — Výnos ten, jak patrně, jest stilisován ve směru naší výchovy: zakročí se teprv tehdy, když ukáže se toho potřeba nebo když dítě stane se nepohodlným. Aby však pomýšlelo se na opravu výchovy, na její zdokonalení, by k těm smutným koncům nedošlo, k tomu ovšem nepostačil by výnos, ale účinné ozdravení systému vychovatelského a pak také — sociálních poměrů.

Vychovatel.

Dítka rodičů bez vyznání. „Čas“ píše: Zemská školní rada v Čechách učinila důležité rozhodnutí. V Liberci zdráhál se obč. Roscher, s manželkou svou bez jakéhokoliv vyznání, posílati svou dceru Hermínu, taktéž nenáležející žádné z náboženských církví, do hodin náboženství ve škole. Okr. školní rada jej za to pokutovala, vykládajíc si zákonné ustanovení, stanovíc, že každé dítě musí býti vychováno v náboženství svých rodičů, v ten smysl, že každé dítě, školou povinné, musí ve škole vyučováno býti v některém náboženství. Pokutovaný podal proti tomuto rozhodnutí protest, který po dvou letech zemskou školní radou byl vyřízen zrušením rozhodnutí okr. šk. rady, což jinými slovy znamená: Zákonnému ustanovení „Školou povinné děti musejí býti vychovány v náboženství svých rodičů“ jest rozuměti, se děti rodičů bez vyznání mohou býti bez vyznání vychovávány, a nemusejí ve škole navštěvovati hodiny, v nichž se náboženství vyučuje.

Vzorná obec berlínská. Mezi městským zastupitelstvím berlínským a pruskou vládou propukl vážný spor, který zvláště pro nás má velkou zajímavost. Berlínská obec propůjčila totiž tělocvičny a sály v budovách městských obecních škol k používání jistým spolkům, také českým a polským Sokolům. Pruské ministerstvo kultu a vyučování zakázalo však obci tento krok. Naproti tomu magistrát berlínský tvrdí, že pruská vláda k takovému zákazu není oprávněna. Na to pruská vláda nařídila přímo ředitelům škol, aby dotčené spolky do školních místností nepustili. Na schůzi obecních starších odsouzeno všeobecně jednání vládní a starosta berlínský Kürschner slíbil, že bude s veškerou rozhodností práv města hájiti, zejména pravil: Co se týče používání tělocvičen se strany Čechů a Poláků, nepotřebuji zde připomínati, že magistrát s jich snahami nemá nic společného, ale my nesmíme budovy, jež obci patří, propůjčovati podle sympatií, nýbrž podle práva a spravedlnosti. A obecní starší Kassel doložil: Co se týče používání školních místností se strany českých a polských Sokolů, myslím, že tito také jsou berlínskými občany a poplatníky a že jim musíme poskytnouti tatáž práva jako ostatním občanům. — Tak jednají praví a poctiví Němci, kteří mají ještě cit na pravém místě a s nimiž vždy se možno snadněji dohodnouti než s Němci ve Vídni, v Brně, nebo v kterémkoli městě v Rakousku. Čechům propůjčit nějakou místnost ve Vídni, Linci, v některém známém městě českém, to by byl oheň na střeše a bouření v Germanstvu rakouském. Němci berlínští mají uznání k poplatníkům slovanským, rakouští však Němci volají k Čechům: plaťte, mlčte a poslouvejte. *Obnova.*

Oprava. Laskavé čtenářstvo zdvořile žádám, aby v 15. a 16. sešitě našeho listu str. 248. řádek 10. svrchu větu: a vezmi k účelům praktickým k vědomosti opravilo ve správné: a vezmi k účelům praktickým na vědomost. Předložka k je zde germanismem. Po celé Moravě, v tom nejzastrčenějším Kocourkově, bubnuje obecní policajt: na vědomost se dáva od představenstva (nikoliv představenstvem) obce zdejší, z toho ide rozum, že co se na vědomost dáva, i na vědomost se bere. A při

této opravě pomysli: Když vklouzá syntax germánská do péra i při dobré vůli, jak pak teprv při nedbalosti a nevšimavosti a ve spěchu! V. Srba.

Drobnosti. Arcibiskup vratislavský dr. Kopp podepsal prohlášení proti slovanským pobočkám ve Slezsku. — Správní soud rozhodl proti ministerstvu vyučování, že má býti v Terstu zřízena slovinská obecná škola. — Školní rada Fr. Bartoš, žijící na odpočinku v rodišti svém Mlatcově u Zlína, dokončil veliký slovník moravských nářečí, jenž obsahuje asi 25.000 slov. Dílo k tisku připravené odevzdáno bylo České akademii k vydání. — Do jednoročního kursu při učit. ústavě v Praze pro abiturienty přihlásilo se letos 197 žáků, do ústavu učitelek 340 žákyň. Prvních bylo lze přijati 50, druhých 60. Není v tom návalu cítiti kus nezdravých našich poměrů?

Knihy a časopisy.

Pro učitele doporučujeme:

Učebnice fyzikálního zeměpisu. Napsal Archibald Geikie. České vydání upravil Vlad. Jos. Procházka. 77 obrazů v textu a 14 map. Nakladatel J. Otto v Praze. Cena 5 K.

Malý Ottův Slovník Naučný. Sešit 31. a 32. s velmi pěknými přílohami: České stavby a Moravské kroje národní. Sešit za 60 h.

Josef Loutocký: **Počty maličkých.** Příspěvek k reformě počtů elementárních. Druhé, valně rozšířené vydání. Nákladem Zem. ústř. spolku Jednot učit. v král. Českém. V komisi knihkupectví Jos. Rašina v Praze. Cena 1·40 K, váz, 2·10 K.

Husitství ve světle pravdy. Vydává Tisková Liga v Praze. Red. dr. Rudolf Horský. Cena 60 h.

K dějinám husitství. Napsal Friedrich von Bezold. Kulturně historická studie. Přeložil A. Chytil. Vydal Jos. Pelcl v Praze. Za 1 K.

Uvedení do analytické chemie pro samouky. Napsali J. Mauér a V. Heller. Nákladem Jos. Smrtky, redaktora a vydavatele časopisu „Škola našeho venkova“ ve Velké Černé u Borohrádku.

Nakladatelství Kabátníka a spol. v Jičíně vydává důležitý list francouzský pro české čtenáře, „**Causeries Françaises**“ redakcí prof. J. Kubína. List tento vyniká vždy výběrem látky zajímavé a slohově svižné; při tom pak hojně poznámky slovní i věcné usnadňují četbu každému. Jest v něm všimáno všude pilně i stránky gramatické, a tak hodí se znamenitě za pomůcku při studiu jaz. francouzského u nás. I jest záhodno, aby nechyběl u nikoho, kdo v jazyce tomto se vzdělává.

Nová knižnice učitelská, v níž vydávány budou nejnnutnější praktické spisy pro učitele škol obecných. Vychází jednou za měsíc. Řídí Kl. David, hlavní učitel v Brně, Vávrova třída 73. Dílo I. Jak vyučovati zeměpisu s oporou nových čítanek (na středním stupni obecných škol). Sepsa Klement David. Sešit 1. Cena 40 h. Nakladatel F. J. Frgal ve Vel. Meziříčí. Upozorňujeme na tuto praktickou a potřebnou knižnici, o níž později promluvíme podrobněji.

Pro lid doporučujeme:

Kalendář „Štit“ na rok 1905 s tímto obsahem: Navštívení Panny Marie. Úvodní báseň od Vladimíra Hornova, s barvotiskovým obrazem, vhodným k zarámování. — Z Kuřákova do Prahy. Humoreska od K. Satorýna. — Radovanský velebňoušek. Napsal Fr. Jiří Košťál. — Dragounka z Předměřic. — Kříž na návsi. Vesnická povídka od Václava Rezníčka. — Hospodář. besídka. — Na bludných cestách. Napsal Vladimír Hornov. — Dvě jména. Báseň Vladimíra Hornova. — Terno. Humoreska z hor. Sebral Ferda Horák-Studenecký. — Chaloupko, koketko! Báseň K. Satorýna. — Ze zvyků a pověr z okolí Chrasti a na Chrudimsku. Napsal V. Paulus. — Pisnička. Báseň K. Šutrýna. — Kde pověra? Úvaha o pověrách protestantských. — Frant. Sušil. Životopis. — Dr. Antonín Dvořák. Životopis. — Památce sv. Prokopa. — Domácí rádce. — Zajímavé paběrky. — Král. věnné město Hradec Králové. — Italský ráj. — Všeodbor. sdružení. — Protestant o španělské inkvisici. — Kronika. — 20 vyobrazení. 1 výtisk za 1 K. 13 kalendářů za 8 K s připočtením 12 hal. na průvodní adresu. Objednejte u Bisk. knihtiskárny v Hradci Králové.

Čechie. Obrázkový a zábavně poučný měsíčník pro českou domácnost. (red. Jan Pauly), v němž vedle pěkných vyobrazení máme celou řadu zajímavých příspěvků literárních, zábavných i poučných. Čechie jest listem v pravdě rodinným. Vřele ji lze doporučit. Cena sešitu 70 hal.

Kniha o včelách od T. Kellena. Přeložil a doplnil V. J. Procházka. S ilustracemi. Za 1 K, váz. K 1.70. Tato neobyčejně poutavá kniha od známého odborníka a znalce Kellena poslouží uvedením do včelaření a do poznání života včel vůbec. Podáváme stručně obsah kapitol: 1. O chovu včel v dobách minulých a v době nynější. 2. Včelstvo. 3. Práce v úlu. 4. Co včely sbírají. 5. Úly a včeliny. 6. Včelařské nástroje. 7. Včelaření. 8. Jarní práce. 9. O rojení a pastvě. 10. O sbírání medu a vosku. 11. Zazimování včel. 12. Nepřítelé včel a namoci včel. 13. Plemena včel. 14. Med a vosk. 15. Rostliny, které živí včely. 16. Včelařství jako větev zemědělství. 17. Včelařství zjemňuje cit lidu a rozhojňuje jeho vzdělanost. 18. Včelařské právo v našich zemích. Získati včelám všude a ve všech vrstvách společnosti přátele z přesvědčení, toť stříbrná nit, jež se vine celou knihou Kellenovou. Vzhledem k tomu, jaký je užitek včelaření a jakou má důležitost národohospodářskou, je si přáti, aby tato kniha nesla dobré ovoce.

Pro mládež doporučujeme:

Kopretiny. Básně. Napsal Jos. Kalus, ilustroval Mikuláš Aleš. Nákladem Frant. Hrnčíře, učitele v Nymburce. Cena 1 K.

Devaterník čili devatero pohádek z Hor. Pojizeří od Ant. Pochopa. Nákladem „Zem. Ústř. spolku jednot učitelských pro král. České. V komisi knihkupectví Josefa Rašína v Praze. Cena 1 K.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K!

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se tevně.